

9.2 Grove dyrevelferdsbrudd i selskapers egen virksomhet

Gjennom Etiklutvalgets rapport og Stortingets behandling av den påfølgende fondsmeldingen ble det i 2021 understreket at særlig grove brudd knyttet til dyrevelferd hører inn under retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra SPU. Dyrevelferd ble ikke innført som et eget kriterium, men denne typen normbrudd ble plassert i sekkeposten «andre særlig grove brudd på grunnleggende etiske normer».

Etiklutvalget omtalte dyrevelferd særskilt:

Det er bred oppslutning i Norge og internasjonalt om at dyr har rett til å bli behandlet uten unødige påkjenninger eller belastninger. Lov om dyrevelferd (dyrevelferdsloven)

ble innført i 2010, og § 3 lyder: «Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.» I EUs Lisboa-traktat om dyrs velferd (2009) er det på tilsvarende måte slått fast at EUs medlemsstater plikter å ta hensyn til individuelle dyrs velferdsbehov. Norge er sammen med 177 andre stater medlem av World Organization for Animal Health (OIE), som er en standardsettende organisasjon blant annet i WTO-sammenheng. OIE har vedtatt dyrevelferdsstandarder som er å anse som globale standarder.

I sin behandling sluttet Stortinget seg til utvalgets vurderinger og uttrykte forventning om at Etikkrådet skulle fange opp normbrudd knyttet til dyrs rettigheter. Stortinget sluttet seg eksplisitt til utsagnet om at «dyr har rett til å bli behandlet uten unødige påkjenninger eller belastninger».

Etikkrådet har begynt på et systematisk arbeid for å ramme inn hvordan selskaper som er ansvarlig for grove dyrevelferdsbrudd, skal fanges opp og vurderes. Rådet tar utgangspunkt i den norske dyrevelferdsloven og tilsvarende lovverk internasjonalt. Lovverket er forskjellig fra land til land, men Etikkrådets utgangspunktet er at virksomhet som er tillatt i Norge, ikke rammes. Formålet med dyrevelferdsloven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr. Den gjelder for alle forhold som påvirker dyrs velferd. Hovedpunktet er at dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger. Dyr skal også gis mulighet til å utøve sin naturlige atferd. I praksis legges det størst vekt på negativ frihet. Det betyr at beskyttelse mot ytre påkjenninger som smitte utenfra og kontroll over de fysiske omgivelsene vektas høyere enn dyrenes mulighet til å utøve normal atferd blant artsfrender.

Også når det gjelder dyrevelferdssaker, vurderer Etikkrådet selskaper basert på grovheten og nærheten til normbruddene og sannsynligheten for at selskapets praksis vil vedvare. Dette innebærer for eksempel at dyremishandling normalt må ramme et betydelig antall individer før Etikkrådet skal gå inn i saken. Etikkrådet ser i første rekke på saker hvor selskaper i fondet gjennom sin egen virksomhet systematisk utsetter et stort antall individer for grove dyrevelferdsbrudd, og hvor det ikke ser ut til at selskapet har konkrete og troverdige planer for å forbedre forholdene.